

DOI: 10.26565/2310-9513-2022-16-04
УДК 339.97: 338.43: 332.2.021(045)

СВІТОВА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ

Кучечук Лариса Володимирівна

канд. екон. наук, доцент кафедри

туристичного бізнесу та країнознавства

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

майдан Свободи 4, м. Харків, Україна, 61022

e-mail: l.malakhova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/orcid.org/0000-0002-6885-8949>

Харчування є першочерговою потребою будь-якої людини, саме тому продовольча безпека як на національному, так і глобальному рівні, завжди має особливе значення. Предметом дослідження є світова продовольча безпека. Метою даної статті є аналіз сучасного стану світової продовольчої безпеки, визначення основних її викликів та оцінка основних тенденцій розвитку за останні роки. Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання, а саме, проаналізовано різні підходи до визначення поняття «продовольча безпека», проведено аналіз кількості голодуючого населення у світі в цілому та його регіонах за період 2005-2021 рр., визначено основні виклики для світової продовольчої безпеки. Загальнонаукові методи, які застосовувалися для досягнення мети дослідження: аналіз, синтез, систематизація, порівняння, абстрактно-логічний метод. Результати дослідження свідчать, що кількість голодуючих як в кількісному, так і у відсотковому значенні з 2005 року по 2018 рік майже постійно зменшувалась, а з 2019 року – почала невпинно рости. Зазначено, що найбільша кількість голодуючих осіб проживає в Азії, а найбільший відсоток населення, що недоїдає відмічається в Африканському регіоні. З 2020 року світова продовольча безпека значно погіршилася, а основною причиною для цього стала всесвітня пандемія COVID-19, через яку кількість голодуючих осіб почала стрімко зростати по всій планеті. Основний негативний вплив проявився у зменшенні доходів населення та зростанні цін на продовольство. Окрім цього негативні наслідки пандемії COVID-19, проявились і у скороченні продовольчого виробництва, а саме скоротився доступ дрібних виробників до необхідних ресурсів, зменшився попит на деякі продукти харчування через закриття закладів громадського харчування, відбулося тимчасове припинення експорту. Зазначено, на початку 2022 року перед глобальною продовольчою безпекою виник новий виклик – російсько-українська війна. Через призупинення українського експорту спостерігалися рекордні ціни на продовольство, що значно погіршило доступ малозабезпеченого населення до продуктів харчування. Після підписання зернової угоди та відновлення українського експорту зерна, ситуація дещо стабілізувалася. Висновок: стійке погіршення світової продовольчої безпеки спостерігається з початку 2020 року, основною причиною якого стала пандемія COVID-19, а у 2022 році новим викликом стала – російсько-українська війна.

Ключові слова: *світова продовольча безпека, індекс цін на продовольство, кількість голодуючого населення, пандемія COVID-19, російсько-українська війна.*

Як цитувати: Кучечук Л.В. Світова продовольча безпека: тенденції та виклики. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. 2022. № 16. С. 34–40. DOI: <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-04>

In cites: Kuchechuk L. V. (2022) Global food security: trends and challenges. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: International Relations. Economics. Country Studies. Tourism*, (16), P. 34–40. <https://doi.org/10.26565/2310-9513-2022-16-04> (in Ukrainian)

Актуальність проблеми. Світова продовольча безпека вже давно знаходиться під пильною увагою багатьох урядів країн та міжнародних організацій. 18 вересня 2015 року було прийнято програмний документ ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у галузі сталого розвитку на період до 2030 року Цілях сталого розвитку (ЦСР)», у рамках якого заявлено «Ціль 2: Покінчити з голодом, забезпечити продовольчу безпеку і поліпшити харчування та сприяти сталому розвитку сільськогосподарства». Після прийняття цього документу минуло вже майже 8 років, але ситуація не покращується, а навпаки – погіршується. На погіршення світової продовольчої безпеки впливає багато факторів, зокрема, пандемія COVID-19, екстремальні кліматичні та погодні умови, озброєні конфлікти та війни, економічні потрясіння та інші. Зростаюча кількість негативних факторів та кількості голодуючого населення світу, а також погіршення світової продовольчої безпеки, обумовлює актуальність досліджень цього напрямку.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженням продовольчої безпеки та проблеми займалися наступні зарубіжні вчені: К. Арауджо, У. Бек, О. Бадьян, Ж. Ж. Дезір, Д. М. Гвішиані, В. Ейкрод, Дж. Дрезе, Е. Екхольм, Д. Махендра, А. Сен, С. Османі, Т. Шульц, Шенген Фен. Серед вітчизняних вчених значний внесок у вивчення теоретичних досліджень глобальної продовольчої безпеки та сфери виробництва й розподілу продовольчих ресурсів проводили такі українські вчені як О.Г. Білоус, В.І. Власов, О.І. Гойчук, В.В. Ковальов, П.Т. Саблук, М.Й. Хорунжий, О.М. Яценко та інші. Водночас, проблематика впливу нових негативних чинників на світову продовольчу безпеку у вітчизняній науковій літературі висвітлена недостатньою мірою і потребує подальшого дослідження.

Мета даної статті – проаналізувати сучасний стан світової продовольчої безпеки, визначити основні її виклики та оцінити основні тенденції розвитку за останні роки.

Виклад основного матеріалу. На початку нашого дослідження необхідно розглянути визначення поняття «продовольча безпека». Так за визначенням Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО), продовольча безпека – це чітко функціонуюча система, яка забезпечує всі прошарки населення продовольством за прийнятими фізіологічними нормами за рахунок власного виробництва та необхідного рівня імпорту тих продуктів, для виробництва яких відсутні внутрішні умови [1, с. 15].

В Законі України «Про основи національної безпеки» це поняття також надається: «Продовольча безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої держава гарантує фізичну і економічну доступ-

ність та якість життєво важливих продуктів харчування населенню згідно з науково обґрунтованими наборами продуктів харчування, підтримує стабільність продовольчого забезпечення населення та забезпечує продовольчу незалежність» [2].

Українські вчені П.Т. Саблук, О.Г. Білоус, В.І. Власов, визначають ключовими характеристиками продовольчої безпеки є доступність, можливість, сталість і використання продовольства, які багато в чому залежать не тільки від зростання виробництва аграрної продукції, а й від торговельної політики, розвитку торговельних зв'язків на ринках аграрної продукції, що можуть зміцнити ці характеристики до позитивного рівня [3, с. 3-4].

Як зазначає Румик І.І., західні економісти найчастіше вважають доцільним розглядати продовольчу безпеку на глобальному, міжнародному рівні. Тобто, багато зарубіжних вчених вивчають проблему забезпечення продовольством з глобальних принципів його доступності і не торкаються питань національної продовольчої безпеки [4, с. 78].

На нашу думку, продовольчу безпеку необхідно розглядати як на національному, так і глобальному рівні. Але слід зазначити продовольча безпека держави у сучасних глобалізованих умовах багато в чому залежить від умов на світовому ринку продовольства. Тобто, виходячи з цього, можна надати наступне визначення продовольчої безпеки – це глобальні стабільні умови розвитку світового ринку продовольства, за яких все населення планети має доступ до повноцінного харчування, що забезпечується як агропродовольчим комплексом країни проживання, так і імпортними продуктами харчування.

Розглянемо один з найголовніших показників світової продовольчої безпеки – кількість голодуючих осіб у світі, який щорічно досліджує Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО). Динаміка цього показника за останнє десятиліття, представлена на рисунку 1.

Як видно з рисунку 1, з 2011 року кількість голодуючого населення в світі щорічно зменшувалась до 2014 року, а з 2015 по 2019 рр. – спостерігались невеличкі коливання, але можна сказати, що це був стабільний період. Але з 2020 року почалося різке зростання кількості голодуючих осіб, за 2020 рік цей показник збільшився більше ніж на 70 млн. осіб, а у 2021 році – ще більше ніж 40 млн. осіб. Слід також зазначити, що ФАО надає усереднені показники за 2020 та 2021 рр., так, наприклад, максимальна кількість голодуючих у 2021 році складає 828 млн. осіб. Таким чином, за 2 роки кількість голодуючого населення у світі різко зросла та приріст склав більше 100 млн. осіб. [1, с. 13]. Такої негативної динаміки не спостерігалось вже дуже давно.

Також розглянемо динаміку цього показника у кількісному вимірі та процентному відношенні до населення регіонів світу, яка представлена у таблиці 1.

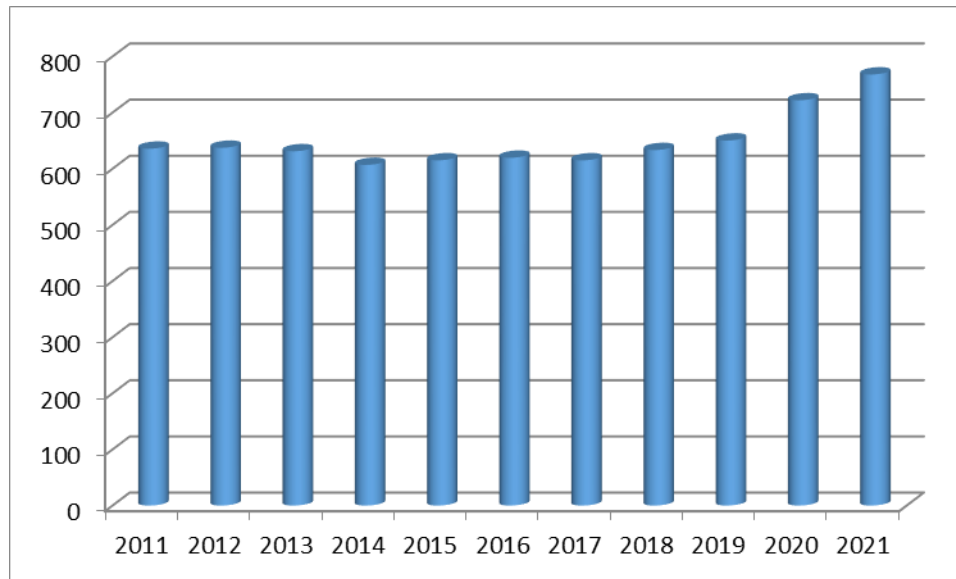

Рис 1. Динаміка кількості голодуючого населення в світі в період 2011-2021 рр.
Складено автором за матеріалами: [1, с. 13]

Таблиця 1

**Кількість голодуючого населення у регіонах світу за період 2005-2021 рр.
(млн. осіб та % від всього населення, що проживає у регіоні)**

	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Світ в цілому	805,5 (12,3)	601,3 (8,6)	558,6 (8,0)	585,1 (7,8)	573,3 (7,6)	590,6 (7,7)	618,4 (8,0)	721,7 (9,3)	767,9 (9,8)
Африка	189,9 (20,7)	171,0 (16,5)	187,4 (15,8)	198,0 (16,3)	203,5 (16,4)	216,8 (17,0)	227,5 (17,4)	262,8 (19,6)	278,0 (20,2)
Азія	552,5 (13,9)	381,5 (9,1)	356,4 (8,0)	336,2 (7,5)	320,8 (7,1)	323,1 (7,1)	339,9 (7,4)	398,2 (8,6)	424,5 (9,1)
Латинська Америка та Карибський басейн	51,7 (9,3)	39,1 (6,6)	35,9 (5,8)	42,5 (6,7)	40,7 (6,4)	42,5 (6,6)	43,3 (6,7)	52,3 (8,0)	56,5 (8,6)
Океанія	2,3 (6,8)	2,3 (6,2)	2,3 (5,7)	2,3 (5,8)	2,4 (5,8)	2,4 (5,7)	2,3 (5,6)	2,3 (5,4)	2,5 (5,8)

Складено автором за матеріалами: [1, с. 14-15]

Як ми бачимо з таблиці 1, кількість голодуючих як в кількісному, так і у відсотковому значенні з 2005 року по 2018 рік майже постійно зменшувалась, а з 2019 року – почала невпинно рости. Якщо розглянути цей показник по регіонах, то можна відмітити, що найбільша кількість голодуючих осіб проживає в Азії, а найбільший відсоток населення, що недоїдає відмічається в Африканському регіоні. Найкатастрофічніша ситуація спостерігається саме в Африці, невелика позитивна динаміка на зменшення голодуючого населення спостерігалася лише з 2005 по 2010 роки, а з 2015 року – кількість недоїдаючих щорічно зростає. В Африканському регіоні з 2005 року до 2021 року кількість голодуючих осіб виросла майже на 90 млн. Азійській регіон був і залишається лідером за цим показником, але тут спостерігається позитивна динаміка на зменшення голодуючих осіб у період з 2005 по 2018 рр., ми бачимо скорочення аж на 230 млн. осіб. Але з

2020 року в Азії, як і у всьому світу, знову почалося розповсюдження голоду та недоїдання. У країнах Латинської Америки та Карибського басейну також спостерігалася позитивна динаміка на зменшення голодуючих осіб у період з 2005 по 2018 рр., відбулося скорочення цього показнику майже на 9 млн. осіб, але з 2019 по 2021 рр. знову відбувся значний регрес на 13 млн. осіб, тобто кількість голодуючого населення у 2021 році перевищила рівень 2005 року. Найбільш стабільна ситуація у країнах Океанії, показник кількості голодуючого населення з 2005 року залишається постійно майже на одному рівні, лише у 2021 році він виріс на 200 тис. осіб. Показники у країнах Північної Америки та Європи відсутні, кількість голодуючого населення складає менше 2,5% від усього населення регіону.

Таким чином можна зробити висновок, що з 2020 року світова продовольча безпека значно погіршилася, а основною причиною для цього

стала всесвітня пандемія COVID-19. Розглянемо в чому саме проявився негативний вплив пандемії COVID-19 на світову продовольчу безпеку. В першу чергу, негативний вплив, пов'язаний переважно з відсутністю доступу до продовольства – доходи падають, ціни на продовольство зростають. Так, наприклад, ситуація в малих острівних державах і територіях ускладнилася через те, що в'їзний туризм, який є важливим джерелом доходів, майже призупинився, а відновлюватись туристичні потоки розпочинають поступово та сягнуть доковідних цифр ще не скоро [5, с. 80].

За даними Світового банку економічні наслідки пандемії можуть призвести до крайньої бідності близько 100 мільйонів людей [6]. Стрімке зростання безробіття, втрата доходів і зростання цін на продукти харчування ставлять під загрозу доступ до продовольства як у розвинених, так і в країнах, що розвиваються, і будуть мати довгострокові наслідки для продовольчої безпеки.

Також пандемія COVID-19 вплинула на світову продовольчу безпеку не тільки через підвищення цін на продукти харчування та зниження доходів населення, а також мала негативний вплив на виробництво продовольства. У країнах, де рівень гострої відсутності продовольчої безпеки вже був високий, проблему представляє вже не лише доступ до продовольства, а й дедалі більшою мірою – виробництво продовольства. Дослідження, що проводились Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН (ФАО) в країнах, яких вже торкнулась криза, показують, що дрібні виробники втрачають доступ до таких ресурсів, як насіння та добрива через зростання цін на ці ресурси, різко зменшуючи доходи домогосподарств та / або спостерігається дефіцит цих ресурсів на ринку. Пандемія мала негативний вплив і на сектор тваринництва через зменшення доступності кормів для тварин і скорочення пропускної здатності скотобоєн (із-за логістичних обмежень і нестачі робочої сили), як це сталося в Китаї. А, наприклад, у Зімбабве поставки кормів для скоту були порушені в результаті заходів зі стримування пандемії та нездатності компаній-виробників кормів отримати доступ до сировини та робочої сили [6].

Закриття ресторанів та звичайних торговельних точок під час обмежень, пов'язаних з пандемією, призвело до усунення ринку збуту для багатьох виробників і переробників продовольства, що викликало тимчасове перенасичення ринку та спровокувало скорочення обсягів виробництва, особливо на рибному і м'ясному ринку.

Продовольчий товаропровідний ланцюжок – це складна мережа, що включає виробників, споживачів, сільськогосподарські та рибальські виробничі ресурси, переробку та зберігання, транспортування, збут тощо. На початку кризи продовольчі товаропровідні

ланцюжки працювали з перебоями, оскільки багато країн запровадили обмеження на переміщення товарів та людей між країнами та всередині країн. Потім деякі країни, стурбовані невизначеністю, пов'язаною з постачанням продовольства, обмежили експорт продовольства, що ще більше ускладнило ситуацію. Ці протекціоністські заходи були запроваджені частково для того, щоб уникнути зростання місцевих цін на продовольство, оскільки з ослабленням національних валют виробникам продовольчих товарів продавати на експорт стало вигідніше, ніж на внутрішньому ринку. Інфляція цін на продовольство, що виникла в результаті, могла призвести до серйозних наслідків – посилити бідність і викликати соціальні та політичні хвилювання. На щастя, надмірного протекціонізму вдалося уникнути, і багато запроваджених обмежень було скасовано, а країни вибрали загалом стриманий та розумний підхід. У глобальному масштабі постачання продовольства достатнє, і ринки поки що залишаються доволі стійкими [7, с. 25].

Тобто, пандемія COVID-19 значно погіршила світову продовольчу безпеку. Цей негативний вплив проявився у зменшенні доходів населення та зростанні цін на продовольство. Окрім цього негативні наслідки проявились і у скороченні продовольчого виробництва, а саме скоротився доступ дрібних виробників до необхідних ресурсів, зменшився попит на деякі продукти харчування через закриття закладів громадського харчування, відбулося тимчасове припинення експорту.

Наразі дані зі кількості голодуючого населення за 2022 рік відсутні, але світова продовольча безпека зіштовхнулася із новим викликом – російсько-української війною. І загрозою для світової продовольчої безпеки став ускладнений експорт вітчизняної продовольчої продукції до інших держав через блокування портів України з боку країни-агресора (60 % сільськогосподарської продукції України експортується морем). Такий перебіг подій негативно вплинув насамперед на продовольчу безпеку країн-імпортерів сільськогосподарських продуктів з нашої країни. У результаті чорноморської блокади у портах України було заблоковано понад 22 млн. тонн зерна, значна частина якого призначалася для Всесвітньої продовольчої програми ООН [8]. Тобто, це зерно було призначено для гуманітарної допомоги найбільш вразливим верствам населення найменш розвинених країн.

Вищеописані проблеми призвели до виникнення серйозних загроз глобальній продовольчій безпеці. По-перше, це значний ріст цін на продукти харчування, а, по-друге, глобальний інфляційний стрибок, який передусім вразив країни з малорозвиненою нестабільною економікою на Близькому Сході та у Північній Африці.

Розглянемо вплив воєнних дій на території України на світові ціни на продовольство. Для

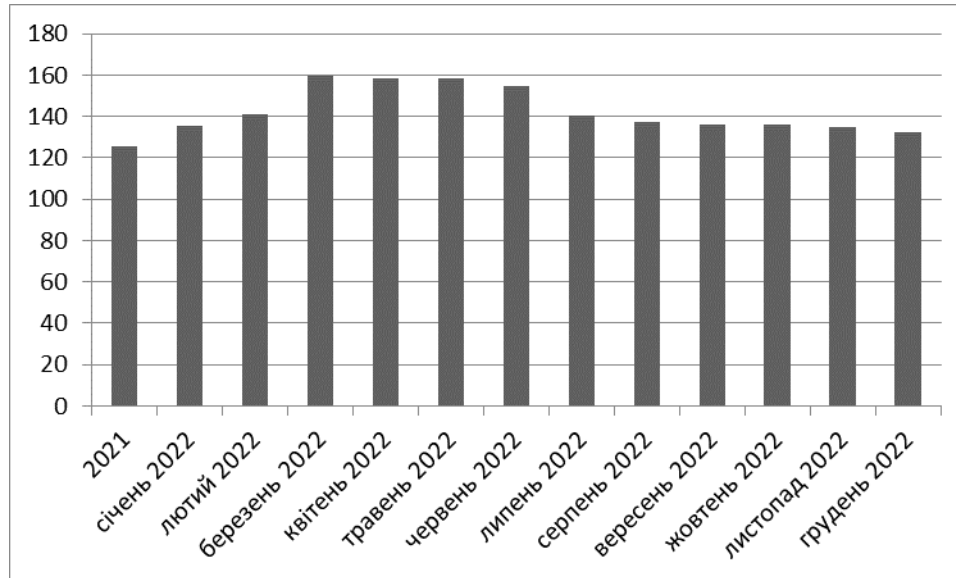

Рис.2. Індекс цін на продовольство ФАО 2021-2022 рр.
Складено автором за матеріалами: [9]

цього проаналізуємо індекс цін на продовольство Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) за кожен місяць 2022 року, який представлений на рисунку 2.

Як ми бачимо з рисунку 2, індекс цін на продовольство у січні складав 135,6, а у березні досяг свого історичного максимуму – 159,7. Слід зазначити, що 22 липня 2022 року у Стамбулі за результатами чотиристоронньої зустрічі України, Туреччини, ООН та РФ підписано угоду, за якою буде здійснюватися експорт зерна та іншого продовольства з портів України [8]. Ця подія позитивно вплинула на світові продовольчі ціни, а саме з липня спостерігається значне зниження цього індексу.

Також окрім загального індексу цін на продовольство, доцільно розглянути ще два індекси цін на зернові та рослинні олії. Ці категорії є основними у українському експорті, тому саме у цих групах спостерігалось найбільше підвищення цін. Так, індекс цін на зернові у лютому складав 145,3, у березні вже досяг рекордного значення – 170,1, а у травні навіть ще збільшився до позначки 173,5, а після підписання зернової угоди у липні – пішов на спад – 147,3. Така ж ситуація спостерігалася і з індексом на рослинні олії, у січні 2022 року він складав 185,9, а у березні спостерігалось рекордне значення – 251,8, а з липня індекс почав знижуватися та у жовтні навіть досяг значення нижче, ніж до війни в Україні – 150,1 [9]. Слід зазначити, що таке зниження відбулося не тільки через розблокування українських портів, а й через збільшення використання альтернативних видів олій. Зростання цін відбулося також на корми, що призвело до зростання цін на м'ясо і супутні продукти, але воно було не таким значним, як на вищезазначені категорії.

Тобто, проаналізувавши індекси цін на продовольство, можна зробити висновок, що зменшення українського експорту значно вплинуло на стан світового продовольчого ринку та безпеки. Хоча обсяги українського експорту займають всього 0,3% у загальних обсягах світової торгівлі і лише 0,2% у світовому ВВП, блокування українських портів показало, що деякі країни, у першу чергу, Африки та Південно-Східній Азії, надзвичайно сильно залежать від експортних поставок зернових з України. Наприклад, в структурі експорту кукурудзи Україна займає такі відсоткові значення у таких країнах: 85% до Литви, 84% до Китаю, 70% до Індії, 68% до Ізраїлю, 60% до Тунісу, 58% до Нідерландів, 45% до Туреччини, 43% до Норвегії. По соняшниковій олії Україна займає 64% у загальному експорті до Тунісу, 70% у Молдові та Китаї, 94% у Непалі, 85% в Індії, 83% у Гаїані, 82% у Танзанії тощо [10].

Тобто, російсько-українська війна мала значний вплив на світову продовольчу безпеку, особливо на своєму початку. І скоріш за все, кількість голодуючого населення у світі за 2022 рік знову зростає. У березні 2022 року спостерігалися рекордні ціни на продовольство. А з підписанням зернової угоди та відновленням українського експорту, ситуація почала стабілізуватися. Не дивлячись на усі перепони воєнного часу, у 2022 році аграрії України змогли зібрати достатній врожай зернових, зернобобових та олійних культур як для внутрішніх потреб, так і для продовження експорту.

Висновки. Таким чином можна зробити висновки, що у період 2015 -2019 рр. світова продовольча безпека поліпшувалася про що, свідчить зменшення кількості голодуючого населення, особливо

в Азійському регіоні. Негативна динаміка за цей же період спостерігалася лише у Африканському регіоні. А починаючи з 2019 року світова продовольча безпека почала значно погіршуватися через негативний вплив пандемії COVID-19, через що кількість голодуючих осіб почала стрімко зростати по всій планеті. Основний негативний вплив проявився у зменшенні доходів населення та зростанні цін на продовольство. Окрім цього негативні наслідки пандемії COVID-19, проявились і у скороченні продовольчого виробництва, а саме скоротився доступ дрібних виробників до необхідних ресурсів, зменшився попит на деякі продукти харчування через закриття закладів громадського харчування, відбулося тимчасове припинення

експорту. На початку 2022 року світ почав оговтуватися від наслідків пандемії COVID-19, але перед глобальною продовольчою безпекою виник новий виклик – російсько-українська війна. Через припинення українського експорту спостерігалися рекордні ціни на продовольство, що знову таки значно погіршило доступ малозабезпеченого населення до продуктів харчування. Після підписання зернової угоди та відновлення українського експорту зерна, ситуація дещо стабілізувалася. Але остаточні наслідки цього виклику будуть відомі у 2023 році після опублікування даних ФАО про кількість голодуючого населення за 2022 рік. На нашу думку, негативна динаміка все ще зберігатиметься.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome, FAO. 232 p.
2. Закон України «Про продовольчу безпеку України». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=-8370-1&skl=7.
3. Саблук П. Т., Білоус О. Г., Власов В. І. Продовольча безпека України. *Економіка АПК*. 2009. № 10. С. 3-7.
4. Румик І.І. Продовольча безпека в умовах компліментарності національної економіки : дис. ... док. екон. наук : 08.00.03 / Університет економіки та права «Крок». Київ, 2020. 567 с.
5. Вопросы и ответы: пандемия COVID-19 – последствия для агропродовольственного сектора. URL: <https://www.fao.org/2019-ncov/q-and-a/impact-on-food-and-agriculture/ru/>
6. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2021. Transforming food systems for food security, improved nutrition and affordable healthy diets for all. Rome, FAO. 2021. 240 p.
7. World food situation. URL: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>
8. Кучечук Л.В. Вплив пандемії Covid-19 на загострення глобальної продовольчої проблеми. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору». Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна 2022. С. 79-82.
9. Глобальна продовольча криза через рф. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3544229-globalna-prodovolca-kriza-cerez-rf-ukraina-zapuskae-komunikacijnu-kampaniu.html>
10. Виклики для продовольчої безпеки: що пропонує СОТ. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2022/10/17/7148819/>

Стаття надійшла до редакції 12 жовтня 2022 р.

Стаття рекомендована до друку 15 грудня 2022 р.

Larysa Kuchechuk, Ph.D (Economics), Associate Professor, V.N. Karazin Kharkiv National University, Svobody sq., 4, Kharkiv, Ukraine, 61022, e-mail: lmalakhova@karazin.ua. ORCID: <https://orcid.org/orcid.org/0000-0002-6885-8949>

GLOBAL FOOD SECURITY: TRENDS AND CHALLENGES

Food is the primary need of any human being, which is why the food security at the both national and global levels is always important. The subject of this research is the global food security. The purpose of this article is to analyze the current state of global food security, identify its main challenges and development trends of recent years. To achieve the goal of this article the author sets and solves following tasks, namely, analyzes different approaches to defining the concept of «food security» and the number of starving people in the world and in its regions for the period 2005-2021, identifies the

main challenges for the world food security. General scientific methods were used to achieve the goal of research: analysis, synthesis, systematization, comparison, abstract-logical method. The results of the research show that number of starving people both quantitatively and in percentage terms from 2005 to 2018 almost constantly decreased, and from 2019 began to grow steadily. The author notes that the largest number of starving people live in Asia, and the largest percentage of the undernourished population live in the African region. Since 2020 global food security has worsened significantly, and the main reason for this was the global COVID-19 pandemic, because of which the starving people number began to rise rapidly across the planet. The main negative impact was manifested in the population income decrease and an food prices increase. In addition, the negative consequences of the COVID-19 pandemic were also manifested in the reduction of food production, namely, the access of small producers to the necessary resources was reduced, some food products demand decreased due to the closure of public catering establishments, and also there was a temporary suspension of exports. The author highlights that at the beginning of 2022 a new global food security challenge appeared, it was the Russian-Ukrainian war. Due to the stopping of Ukrainian exports, record food prices were observed, which significantly worsened the access of the low-income population to food products. After the signing of the grain agreement and the resumption of Ukrainian grain exports, the situation stabilized. Conclusion: a steady deterioration of global food security has been observed since the beginning of 2020, the main cause of which was the COVID-19 pandemic, and in 2022 appeared a new challenge, Russian-Ukrainian war.

Keywords: *global food security, food price index, number of starving population, COVID-19 pandemic, Russian-Ukrainian war.*

REFERENCES

1. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2022). The State of Food Security and Nutrition in the World 2022. Repurposing food and agricultural policies to make healthy diets more affordable. Rome, FAO. 232 p.
2. Zakon Ukrainy «Pro prodovolchu bezpeku Ukrainy». Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?p-f3516=8370-1&skl=7.
3. Sabluk P. T., Bilous O. H., Vlasov V. I. (2009) Prodovolcha bezpeka Ukrainy [The food security of Ukraine] *Ekonomika APK*. Vol. 10. pp. 3-7.
4. Romyk I.I. (2020) Prodovolcha bezpeka v umovakh komplimentarnosti natsionalnoi ekonomiky [The food security in the context of the complimentary of the national economy] (PhD thesis), Kyiv: University of economics and law «Krok».
5. Voprosu y otvetu: pandemiyi COVID-19 – posledstviya dlia ahroprodovolstvennoho sektora. Available at: <https://www.fao.org/2019-ncov/q-and-a/impact-on-food-and-agriculture/ru/>
6. FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2021). The State of Food Security and Nutrition in the World 2021. Transforming food systems for food security, improved nutrition and affordable healthy diets for all. Rome, FAO. 240 p.
7. World food situation. Available at: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/>
8. Kuchechuk L.V. (2022) Vplyv pandemii Sovid-19 na zahostrennia hlobalnoi prodovolchoi problemy [The impact of COVID-19 pandemic on the food problem aggravation] Proceedings of *Vseukrainskaya naukova konferentsia «Osoblyvosti suspilno-politychnoho rozvytku ta modernizatsiini protsesy u krainakh postradianskoho prostoru»*. Kharkiv : KhNU imeni V. N. Karazina pp. 79-82.
9. Hlobalna prodovolcha kryza cherez rf. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3544229-globalna-prodovolca-kryza-cerez-rf-ukraina-zapuskae-komunikacijnu-kampaniu.html>
10. Vyklyky dlia prodovolchoi bezpeky: shcho proponuie SOT. Available at: <https://www.eurointegration.com.ua/experts/2022/10/17/7148819/>

The article was received by the editors 12.10.2022

The article is recommended for printing 15.11.2022